Dosarul nr. 21r-218/25 Judecătoria Căușeni (sediul *****)
1-24110206-02-21r-12032025 Judecător: Bogdan Alexandru

D E C I Z I E

07 mai 2026 mun. Chişinău

Colegiul penal al Curţii de Apel Centru, în componenţă:
Președintele ședinței de judecată, judecător Băbălău Denis
Judecătorii Schibin Vladislav şi Buzu Elisaveta

a judecat în lipsa participanților la proces, în ordine de recurs, recursul condamnatului Straistă *****declarat împotriva încheierii Judecătoriei Căușeni (sediul *****) nr.21ji-283/2024 din 18 februarie 2025, privind plângerea condamnatului Straistă *****împotriva administraţiei instituţiei penitenciare referitoare la condiţiile de detenţie care, conform jurisprudenţei Curţii Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale.

Termenul de examinare a cauzei:
Prima instanță: 01.10.2024 – 18.02.2025.
Instanța de recurs: 12.03.2025 – 07.05.2026.
Procedura de citare a părților a fost legal executată.

Asupra recursului, în baza materialelor din dosar şi a argumentelor prezentate în ședința de judecată, Colegiul penal, -

A C O N S T A T A T:

1. La 01.10.2024, condamnatul Straistă *****a înaintat în instanța de judecată plângere împotriva administrației instituției penitenciare referitoare la condițiile de detenție care, conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.
2. În motivarea plângerii, condamnatul a menționat că în Penitenciarul nr.13 – Chișinău și Penitenciarul nr.12 - *****, condițiile de detenție sunt precare, și anume este umezeală, mucegai, insecte, pe timp de iarnă este frig.
3. Prin încheierea Judecătoriei Căușeni (sediul *****) nr.21ji-283/2024 din 18 februarie 2025, s-a respins plângerea condamnatului Straistă *****împotriva

administrației Penitenciarului nr.13 – Chișinău, în partea privind perioada de până la 29.01.2020, referitoare la condițiile de detenție care, conform jurisprudenței CEDO, afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, ca fiind inadmisibilă. S-a respins plângerea condamnatului Straistă *****împotriva administrației Penitenciarului nr.13 – Chișinău, în partea privind perioadele 29.01.2020 - 01.04.2022 și 13.06.2022 - 14.07.2022, referitoare la condițiile de detenție care, conform jurisprudenței CEDO, afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, ca fiind tardivă. S-a respins plângerea condamnatului Straistă *****împotriva administrației Penitenciarului nr.12 – *****, în partea privind perioadele 01.04.2022 - 13.06.2022 și 14.07.2022 - 18.02.2025, referitoare la condițiile de detenție care, conform jurisprudenței CEDO, afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, ca fiind neîntemeiată.

4. Nefiind de acord cu încheierea primei instanțe, condamnatul Straistă *****a declarat recurs, solicitând admiterea cererii de recurs, casarea încheierii din 18.02.2025, cu pronunțarea unei noi hotărâri potrivit modului stabilit pentru prima instanță prin care să admită integral plângerea condamnatului Straistă *****împotriva administraţiei instituţiei penitenciare referitoare la condiţiile de detenţie care, conform jurisprudenţei Curţii Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale.

5. Conform art.447 alin. (1)-(3) din Codul de procedură penală, *recursul se judecă în termen rezonabil, fără prezenţa părţilor la proces. Instanţa de recurs fixează data examinării şi dispune să se comunice părţilor la proces despre aceasta, cu acordarea dreptului depunerii referinţei.*

6. Administrația penitenciară, avocatul și condamnatul au fost înștiințați legal despre data examinării recursului și despre faptul că sunt în drept să depună prin intermediul Secției monitorizare și relații publice a Curții de Apel Centru, referințe, completări la cererea de recurs, sau alte cereri/demersuri, însă acestea trebuie să parvină la instanța de recurs, cu cel puțin 1 (una) zile înainte de data ședinței de judecată. Astfel, ținând cont de faptul că participanții la proces au fost înștiințați despre data examinării recursului și depunerii referinței fiind astfel întreprinse toate măsurile necesare în vederea respectării prevederilor art.319 din Codul de procedură penală privind citarea participanților la proces, instanța conform art.447 alin.(1) din Codul de procedură penală a dispus examinarea cauzei fără prezența părților la proces.

7. *Analizând şi apreciind motivele invocate în recurs, în cumul cu materialele cauzei penale şi prevederile legale pertinente, Colegiul penal conchide că, recursul condamnatului este fondat şi pasibil de a fi admis, casarea parţială a încheierii judecătorului de instrucţie şi pronunţarea unei noi hotărâri potrivit modului stabilit pentru prima instanţă, din următoarele considerente.*

8. Conform art. 437 alin.(1), pct. 4) din Codul de procedură penală, *pot fi atacate cu recurs alte hotărâri penale pentru care legea prevede această cale de atac.*

9. Potrivit art. 448 alin.(1) din Codul de procedură penală, *judecînd recursul,*

instanţa verifică legalitatea şi temeinicia hotărîrii atacate pe baza materialului din dosarul cauzei şi a oricăror documente noi prezentate în instanţa de recurs. Instanţa de recurs este obligată să se pronunţe asupra tuturor motivelor invocate în recurs.

10. În conformitate art.449 din Codul de procedură penală, *judecînd recursul, instanţa adoptă una din următoarele decizii: 1) respinge recursul, menţinînd hotărîrea atacată, dacă: a) recursul este nefondat; b) recursul este depus peste termen; c) recursul este inadmisibil; 2)* ***admite recursul, casînd hotărîrea, parţial sau integral, şi ia una din următoarele soluţii:*** *a) dispune achitarea persoanei sau încetarea procesului penal în cazurile prevăzute de prezentul cod;* ***b) rejudecă cauza cu adoptarea unei noi hotărâri, dacă prin aceasta nu se agravează situaţia inculpatului;*** *c) dispune rejudecarea cauzei de către instanţa de fond dacă este necesară administrarea de probe suplimentare; d) dispune rejudecarea cauzei de către instanţa de fond în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanţa de recurs. Adoptarea deciziei şi întocmirea acesteia se efectuează în conformitate cu prevederile art.417 şi 418, care se aplică în mod corespunzător. Trimiterea la rejudecare a cauzei poate fi dispusă o singură dată. În cazul în care după rejudecarea cauzei eroarea judiciară nu a fost corectată de instanţa de fond, instanţa de recurs înlătură omisiunile la judecarea recursului.*

11. Conform art.469 alin. (1) din Codul de procedură penală, *la executarea pedepsei, instanţa de judecată soluţionează chestiunile cu privire la schimbările în executarea unor hotărîri, şi anume: 1) liberarea condiţionată de pedeapsă înainte de termen (art.91 din Codul penal); 2) înlocuirea părţii neexecutate din pedeapsă cu o pedeapsă mai blîndă (art.92 din Codul penal); 3) liberarea de la executarea pedepsei penale a persoanelor grav bolnave (art.95 din Codul penal); 4) amînarea executării pedepsei pentru femeile gravide şi persoanele care au copii în vîrstă de pînă la 8 ani (art.96 din Codul penal), anularea amînării executării pedepsei de către acestea, liberarea lor de pedeapsă, înlocuirea pedepsei sau trimiterea pentru executare a pedepsei neexecutate; 5) reabilitarea judecătorească (art.112 din Codul penal); 6) schimbarea categoriei penitenciarului (art.72 din Codul penal); 7) înlocuirea amenzii cu muncă neremunerată în folosul comunităţii sau închisoare (art.64 din Codul penal); 8) înlocuirea muncii neremunerate în folosul comunităţii cu închisoare (art.67 din Codul penal); 9) anularea condamnării cu suspendarea condiţionată a executării pedepsei sau, după caz, a liberării condiţionate de pedeapsă înainte de termen, cu trimiterea condamnatului pentru executarea pedepsei neexecutate (art.90 şi 91 din Codul penal); 9^1) anularea condamnării cu suspendarea condiţionată a executării pedepsei şi stingerea antecedentelor penale; 10) căutarea persoanelor condamnate care se ascund de organele care pun în executare pedeapsa; 11) executarea sentinţei în cazul existenţei altor hotărîri neexecutate, dacă aceasta nu a fost soluţionată la adoptarea ultimei hotărîri; 12) computarea arestării preventive sau a arestării la domiciliu, dacă aceasta nu a fost soluţionată la adoptarea hotărîrii de condamnare; 13) prelungirea, schimbarea sau încetarea aplicării măsurii de constrîngere cu caracter medical alienaţilor (art.101 din Codul penal); 13^1) internarea forţată într-o instituţie ftiziopneumologică (art.96^1 din Codul penal); 14) liberarea de pedeapsă sau uşurarea pedepsei în temeiul adoptării unei legi care are efect retroactiv ori ameliorarea, în alt mod, a situaţiei (art.10 şi 10^1 din*

Codul penal), precum şi excluderii din hotărîrea de condamnare a unor capete de acuzare dacă persoana condamnată a fost extrădată; 15) liberarea de pedeapsă în temeiul actului amnistiei sau stingerea executării pedepsei (art.295 din Codul de executare); 16) liberarea de executare a pedepsei în legătură cu expirarea termenelor de prescripţie ale executării sentinţei de condamnare (art.97 din Codul penal); 17) explicarea suspiciunilor sau neclarităţilor care apar la punerea în executare a pedepselor; ***17[1]) constatarea condiţiilor de detenţie a condamnaţilor;*** *17[2]) anularea condamnării în baza acordului de cooperare ca urmare a neexecutării condiţiilor stabilite în acordul de cooperare, cu trimiterea condamnatului pentru executarea pedepsei stabilite; 18) alte chestiuni prevăzute de lege care apar în procesul executării pedepselor de către condamnaţi.*

12. Reieșind din materialele dosarului în coraport cu raportul instituției penitenciare nr. 2/1171 din 24.10.2024, Colegiul penal constată că, prin sentința Judecătoriei Anenii Noi (sediul Central) din 29 ianuarie 2020, Straistă *****a fost recunoscut vinovat în săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 217[1] alin. (4) lit. d) din Codul penal, fiindu-i stabilită pedeapsa de 7 ani 6 luni închisoare, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis, cu privarea de dreptul de a ocupa funcții și de a exercita o anumită activitate legată de circulația legală a drogurilor pe un termen de 5 ani.

13. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 16 decembrie 2021, s-a admis apelul declarat de apărare, s-a casat parțial sentința Judecătoriei Anenii Noi (sediul Central) din 29 ianuarie 2020, cu pronunțarea unei noi hotărâri prin care Straistă *****a fost recunoscut vinovat și condamnat în baza art. 217[1] alin. (4) lit. d) din Codul penal la o pedeapsă pe un termen de 7 ani 6 luni în penitenciar de tip închis, cu privarea de dreptul de a ocupa funcții și de a exercita activități legată de gestionarea substanțelor psihotrope pe un termen de 5 ani. În baza art.385 alin. (5) din Codul procedură penală a fost constatată deținerea lui Straistă *****pe perioada 13.02.2019 până la data de 29.01.2020 în Penitenciarul nr. 13 – Chișinău cu încălcarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, urmare a cărui a fost redusă pedeapsa acestuia cu 354 zile.

14. Prin sentința Judecătoriei Anenii Noi (sediul Central) din 09 august 2022 a fost încetat procesul penal în privința lui Straistă *****învinuit în săvârșirea art. 290 alin. (1) din Codul penal, în temeiul art. 2 al Legii nr. 243/2021 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței RM. A fost recunoscut vinovat și condamnat în săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 217[1] alin. (4) lit. d) din Codul penal, stabilindu-i pedeapsă sub formă de închisoare pe un termen de 7 ani și 6 luni, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip închis, cu privarea de dreptul de a ocupa funcții legate de activitatea legată de circulația drogurilor pe termen de 5 ani. În baza art. 84 alin. (4) din Codul penal, prin concurs de infracțiuni la pedeapsa aplicată s-a adăugat parțial partea neexecutată a pedepsei cu închisoare stabilită prin decizia Curții de Apel Chișinău din 16 decembrie 2021 și i s-a stabilit pedeapsa cu închisoare pe un termen de 9 ani și 8 luni, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip închis, cu privarea de a ocupa funcții legate de activitatea legată de circulația drogurilor pe termen de 5 ani.

15. Prin decizia Colegiului penal lărgit al Curții Supreme de Justiție din 20 iunie

2023, a fost casată total decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 16 decembrie 2021, cu dispunerea rejudecării cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

16. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 24 mai 2023, a fost respins apelul declarat de apărare împotriva sentinței Judecătoriei Anenii Noi (sediul Central) din 09 august 2022, cu menținerea sentinței atacate fără modificări.

17. Colegiul penal reține că, condamnatul Straistă *****în plângerea sa formulată, a solicitat constatarea condițiilor de detenție precare din Penitenciarul nr. 13 – Chișinău și în Penitenciarul nr. 12 – ***** și astfel, reieșind din Raportul prezentat de reprezentantul instituției penitenciare și din materialele cauzei, Straistă *****a fost deținut în Penitenciarul nr. 13 – Chișinău în perioadele 18.02.2019 – 01.04.2022 și 13.06.2022 – 14.07.2022 și în Penitenciarul nr. 12 – ***** în perioada 01.04.2022 – 13.06.2022 și 14.07.2022 – prezent (data întocmirii raportului). Totodată, se indică că, începutul termenului pedepsei fiind data de 13.02.2019, sfârșitul preconizat al termenului pedepsei nu este indicat.

18. Din conținutul raportului instituției penitenciare mai rezultă că, referitor la condiţiile de detenţie din Penitenciarul nr.13 – Chișinău, se indică că, condițiile de detenție în care s-a deținut condamnatul Straistă Andrei, corespund minimului necesar conform condițiilor izolatorului de urmărire penală. Numărul de paturi instalate în celule de deținere (conform indicilor din tabel), reprezintă capacitatea maximă de cazare în condițiile de fluctuație a persoanelor deținute în instituție la diferite perioade de timp, acesta, însă nu reprezintă un indicator potrivit căruia se poate stabili numărul de persoane real cazate în celulele respective, la un anumit moment existând posibilitatea ca acest indice să fie mai mic. Celulele corespund condițiilor de detenție și sunt amenajate conform prevederilor anexei nr. 22, 23 a Statutului executării pedepsei de către condamnați ce prevede lista obiectelor cu inventar din dotarea celulelor din blocul de regim. În același context potrivit prevederilor pct. 466 a aceluiași act normativ, pe perioada rece a anului temperatura aerului în spațiile de locuit nu este mai mică de 18° C. Iluminarea este asigurată atât natural prin intermediul geamurilor cât și artificial prin intermediul instalațiilor electrice dotate cu becuri puterea căruia e de 100 W, celulele sunt amenajate cu prize. Aerisirea prin celule este asigurată prin intermediul geamurilor din celule și ferestre de aerisire amplasate mai sus de ușa intrării în celulă. Celulele sunt asigurate cu closete care este despărțit de restul celulei printr-un perete. Totuși deținutul este obligat să respecte regulile sanitaro-igienice și de igienă personală, să aibă un exterior îngrijit și să păstreze îmbrăcămintea și lenjeria de pat eliberată de administrația penitenciarului, să mențină permanent curățenia în încăperile de detenție, în celule, după deșteptare să-și aranjeze paturile conform modelului stabilit și să facă pe rând curățenie în celulă. Referitor la starea sanitaro-igienică, este de remarcat și faptul că anual este încheiat contract de prestare a serviciilor de deratizare și dezinsectizare, cu agenții economici de profil, care prestează serviciile respective periodic și la necesitate. Adăugător, se informează că deținuții sunt asigurați cu minimul necesar pentru trai (lenjerie de pat, obiecte de primă necesitate igienică conform necesităților), sunt asigurați cu hrană caldă de trei ori pe zi, conform graficului prestabilit, gratuit, din contul

mijloacelor bugetului de stat, cu respectarea normelor stabilite prin Hotărârea Guvernului nr. 609 din 29.05.2006, în conformitatea cu Ordinul MJ RM nr. 512 din 26.12.2007 cu privire la aprobarea regulamentului privind organizarea alimentației deținuților din penitenciar și Ordinului MJ RM nr. 100 din 07.03.2007, cu privire la aprobarea normelor de alimentare a deținuților pentru cazurile excepționale când aprovizionarea deținuților cu hrană caldă nu este posibilă și a normelor de substituire a unor produse alimentare prin altele. Totodată, Hotărârea Guvernului nr. 1462 din 30.12.2016, cu privire la „aprobarea Concepției Reformării sistemului penitenciar și Planului de măsuri pe anii 2016-2020", stipulează că activitatea organelor sistemului penitenciar constă în implementarea unui ansamblu de măsuri social-politice, economice și ideologice de influență a condamnaților și persoanelor arestate preventiv, precum construcția și reamenajarea încăperilor actuale în celule conform legislației în vigoare, ce urmează a fi realizate în perioada 2016-2020. Referitor la petițiile adresate conducerii Penitenciarului nr. 13 – Chișinău se menționează că deținutul Straistă *****nu a adresat careva petiții referitor la condițiile de detenție. De asemenea, în conformitate cu Ordinul MJ nr.478 din 15.12.2006, pct.3 „Regulamentul cu privire la modul de asigurare a asistenței medicale persoanelor deținute în penitenciar", deținuții zilnic sunt verificați de către personalul medical cu acordarea ajutorului medical ori de câte ori este nevoie sau la cerere. În celulă este prezentă iluminarea naturală și artificială. încăpere este dotată cu geamuri termopan de mărimea 1,20x1,10 m și geamuri din lemn (1,20 x 1,10) m. Ventilarea naturală se efectuează prin geam cu oberliht. Deconectări abuzive a energiei electrice nu au fost efectuate. Pentru perioada toamnă-iarnă, temperatura în celulă se menține conform regimului termic nu mai mic de +18 °C în conformitate cu art. 466 din Statutul executării pedepsei de către condamnați. Penitenciarul nr.13 – Chișinău deține cazangerie autonomă conectată la gaz natural, fiecare încăpere fiind dotată cu calorifere. Pentru condamnați baia se petrece nu mai puțin de o dată pe săptămână conform graficului stabilit. Spălătoria este dotată cu 3 mașini de spălat pentru 20 kg de rufe și o centrifugă pentru uscare. Produsele de igienă: săpun de toaletă, săpun de rufe, hârtie igienică, aparat de ras, periuță și pastă de dinți sunt repartizate condamnaților conform HG Nr. 609 din 29.05.2006, privind aprobarea normelor minime de alimentare zilnică a deținuților și de eliberare a detergenților, în baza anexei nr. 7 "Norme de eliberare a săpunului pentru îmbăierea deținuților și alte necesități sanitaro-igienice". Condamnații au acces în boxele de plimbare care sunt dotate cu inventar sportiv unde individual se ocupă cu sportul. De asemenea deținuții au posibilitate să primească de la biblioteca penitenciarului literatură diversă la solicitare. Administrația instituției organizează condamnaților diferite ceremonii religioase și întâlniri cu reprezentanții organizațiilor nonguvernamentale și a societății civile. Totodată deținuții beneficiază de activități educative, au posibilitate să se încadreze în procesul de instruire profesională instruire, să participe la munci remunerate și neremunerate. De asemenea în modul stabilit de legislație beneficiază de întrevederi de scurtă și lungă durată cu rudele sau alte persoane apropiate. Alimentația condamnaților în penitenciar se efectuează conform ordinului MJ 512 din 26.12.2007 cu privire la aprobarea Regulamentului privind organizarea alimentației deținuților în penitenciare. în procesul de preparare a hranei în cantina instituției asortimentul și cantitatea produselor folosite la

alimentația deținuților sunt stabilite conform HG nr. 609 din 29.05.2006 privind aprobarea normelor minime de alimentare zilnică a deținuților. Hrana caldă este distribuită de trei ori pe zi conform meniului cu respectarea normelor minime generale de alimentare zilnică a deținuților. Meniul este diversificat și se întocmește o dată pe săptămână. Calitatea pregătirii bucatelor la cantina instituției este verificată permanent de către colaboratorul serviciului medical al penitenciarului, ofițerul de serviciu și șeful de cantină. Rezultatele acestei verificări sunt indicate în „Registrul de evidență a controlului asupra calității de preparare a hranei". Probele felurilor de bucate sunt păstrate în recipiente separate timp de 3 zile în frigider. Cantina penitenciarului este dotată cu patru frigidere pentru păstrarea produselor din carne, pește, ouă și a probelor de mâncare. Pentru prepararea hranei se folosesc două cazane electric cu volumul de 250 1, tigaie electrică și mașină de tocat carne. Penitenciarul este asigurat cu apă potabilă din rețeaua centralizată a municipiului Chișinău. Țevile de apeduct sunt cin polipropilenă și metalice. Accesul la apa potabilă este de 24 ore, în fiecare celulă persistă lavoar cu robinet. Condamnații beneficiază în mod gratuit de asistență medicală și de medicamente în volumul stabilit de Programul unic al asigurării obligatorii de asistență medical. Serviciul medical este situat pe teritoriul penitenciarului, în care condițiile satisfăcătoare. Serviciul medical dispune cabinet medical, sala de proceduri, cabinet stomatologic. Examenul medical se efectuează în condiții de confidențialitate și intimitate. Penitenciarul nr.13 – Chișinău, anual încheie contracte de prestare a serviciilor de deratizare și dezinsectizare, cu agenții economici de profil, care prestează serviciile respective. De asemenea menținerea stării sanitaro-igienice din celulă de către deținuți este prevăzută de art. 242^1 pct. 5) și 12) din Codul de executare unde sunt indicare expres obligațiunile deținuților și anume: respectarea regulilor sanitaro-igienice, regulilor de igienă individuală și colectivă în camera de deținere, respectarea indicațiilor medicului, precum, menținerea curățeniei în încăperile de detenție și de serviciu, la locul de muncă, aranjarea patului conform modelului stabilit dup. deșteptare și efectuarea curățeniei în camera de detenție. Deci se concluzionează că efectuarea, menținerea și respectarea curățeniei în încăperile de detenție este o obligație imperativă a deținutului care se deține în această încăpere. În această ordine de idei se conclude faptul că, pe parcursul aflării în detenție în Penitenciarul nr. 13 – Chișinău deținutul Straistă *****nu a fost marginalizat sub niciun aspect inuman și/sau degradant, fiindu-i acordate condiții minime de detenție.

19. Cu privire la condițiile de detenție în Penitenciarul nr. 12 – *****, potrivit raportului prezentat rezultă că, celulele în care s-a deținut condamnatul sunt dotate cu mobilierul și obiectele de inventar necesare, în conformitate cu anexa nr.22 a Statutului executării pedepsei de către condamnați. Toate celulele sunt luminate cu sisteme de iluminare alimentate de la rețeaua de tensiune 220V, copia acordului de livrare a energiei electrice se anexează. Celulele dispun de câte un geam de termopan cu dimensiunile a câte 1,5X0,95 m^2 fiecare, care permit pătrunderea luminii naturale și ventilarea suficientă, cu condiția că geamul nu este astupat sau blocat intenționat. Fiecare deținut este asigurat cu loc individual de dormit, dimensiunile paturilor fiind de 2,05mX0,70 m. În celule au fost efectuate reparații cosmetice anual, după posibilitate, tavanul și pereții fiind tencuiți. Fiecare celulă dispune de bloc sanitar separat. La cazarea deținutului în

penitenciar, la solicitarea deținutului, de la depozit este eliberată lenjerie de pat, care în perioada deținerii a fost spălată cel puțin o dată pe săptămână. În penitenciar funcționează o spălătorie care este dotată cu 4 (patru) mașini automate de spălat cu capacitatea de 10 kg fiecare. Uscarea hainelor are loc într-un spațiu special amenajat, pentru acest scop. Deținuții au acces nelimitat la apa din robinet, care corespunde normelor sanitare privind calitatea apei (fapt confirmat prin procesul-verbal de investigație a apei și rezultatul investigației sanitaro-microbiologice), fiind livrată centralizat de la ГУП «Водоканал» mun. *****. Sistemul de canalizare este instalat și se află într-o stare funcționabilă. În perioada aflării în Penitenciarul nr.12 - *****, deținutul a beneficiat și beneficiază de baie cu apă caldă cel puțin o dată în săptămână și de plimbări în aer liber cel puțin o oră în zi, în conformitate cu secțiunea 25^1 din SEPC și art.215 din Codul de executare conform graficului aprobat de administrația penitenciarului. În Penitenciarul nr. 12 – ***** în Sectorul de deservire gospodărească este prevăzută funcția de dezinfecționist de 0,5 salarii care, săptămânal și la necesitate, de comun cu Secția medicală, are în atribuțiile sale de serviciu prestarea serviciilor de deratizare și dezinsectizare, iar zilnic se efectuează prelucrarea blocurilor sanitare cu clor. Astfel, starea sanitaro-igienică este satisfăcătoare. Mai mult ca atât, respectarea regulilor sanitaro-igienice, regulile de igienă individuală și colectivă în camera de deținere, respectarea indicațiilor medicului, precum și menținerea curățeniei în încăperile de detenție și de serviciu, la locul de muncă, aranjarea patului conform modelului stabilit după deșteptare și efectuarea curățeniei în camera de detenție este o obligație imperativă a deținutului. Cu referire la temperaturile din spațiile locative, se precizează că, pe perioada toamnă-iarnă, în toate încăperile de detenție a penitenciarului se menține o temperatură nu mai mică de 18° C, conform standardelor naționale prevăzute de Statutul executării pedepsei de către condamnați. Primirea și expedierea coletelor, pachetelor și banderolelor de către deținuți se efectuează în conformitate cu prevederile art. 211 din Codul de executare și Secțiunii a 26-a a Statutului executării pedepsei de către condamnați. În Penitenciarul nr. 12 – ***** funcționează blocul alimentar unde este preparată hrana, care ulterior este distribuită deținuților. Blocul alimentar este compus din secții de preparare a bucatelor, depozit pentru pâine, secția de prelucrare a legumelor, secția de prelucrare și spălare a veselei. Pâinea se păstrează în depozit special amenajat, cu ventilația artificială funcțională, cu rafturi, în lăzi de lemn. Lucrătorii blocurilor alimentare sunt aprovizionați cu echipament special în limita posibilităților, sistematic trec controlul medical (probele bacteriologice la grupa intestinală sunt negative). Deținuți primesc bucatele finite de la bucătărie, ce se repartizează la oră fixă de trei ori pe zi. Bucatele finite sunt gata pentru consum cu 30 min înainte de repartizare. Probele bucatelor finite sunt preluate conform normelor în vigoare și păstrate la bucătărie timp de 72 ore, în frigider. Hrana este verificată în permanență de către angajatul din secția medicală a instituției, ofițerul grup și șeful cantinei, cu ulterioara notare a rezultatelor în registru de evidență a controlului asupra calității de pregătire a hranei. Pe parcursul întregii perioade de detenție în Penitenciarul nr. 12 – *****, persoana vizată a beneficiat de un regim alimentar, care este în strictă conformitate cu prevederile Statutului de executare a pedepsei de către deținuți, hrana caldă fiindu-i distribuită conform Hotărârii Guvernului nr. 609 din 29.05.2006, zilnic de

trei ori, cu respectarea normelor sanitare de igienă și conform meniului aprobat săptămânal. Excepții de la regimul alimentar comun se fac în baza prescripției medicului, pentru deținuții cărora li se cuvine o dietă specială și alimentare suplimentară. Se mai menționează faptul că, toți deținuții pe perioada detenției în Penitenciarul nr. 12 – *****, au fost și sunt asigurați cu toate obiectele de toaletă și menaj pentru deținuți, conform HG nr. 609 din 29.05.2006. Reieșind din prevederile pct. 3) al Regulamentului cu privire la modul de asigurare a asistentei medicale persoanelor deținute în penitenciar, aprobat prin Ordinul MJ nr. 478 din 15.12.2006, deținuții, ca urmare adresărilor, zilnic au fost și sunt verificați de către personalul medical, cu acordarea ajutorului medical ori de câte ori era și este necesar. Este de menționat și faptul că, pe perioada detenției în Penitenciarul nr. 12 – *****, deținutul nu a adresat careva petiții in adresa administrației instituției privind dezacordul cu condițiile de detenție. Conform regimului zilei și a orarului aprobat de către administrația penitenciarului, deținuții au posibilitatea de a solicita cărți din biblioteca penitenciarului și a participa la sala de sport. Biblioteca penitenciarului dispune de o vastă varietate de literatură. Totodată pe teritoriul penitenciarului se află o biserică la care deținuții au acces pentru asistența moral religioasă. Penitenciarul este abonat la Monitorul Oficial unde deținuții pot să se informeze despre noile modificări și completări ale actelor normative, care de asemenea sunt afișate pe panourile informative. De asemenea se comunică, că în penitenciar funcționează Școala profesională fiind oferită posibilitatea deținuților de a însuși o meserie. Se atenționează conform Hotărârii Guvernului nr.1462 din 30.12.2016 cu privire la aprobarea Concepției reformării sistemului penitenciar și a Planului de măsuri pe anii 2016-2020, care stipulează că activitatea organelor sistemului penitenciar constă în implementarea unui ansamblu de măsuri social-politice, economice și ideologice de influență a condamnaților și persoanelor arestate preventive, precum construcția și reamenajarea încăperilor actuale în celule conform legislației în vigoare, măsuri ce se realizează până în prezent. În Penitenciarul nr. 12 – *****, permanent se întreprind măsuri pentru îmbunătățirea condițiilor de detenție a condamnaților și anume, permanent se petrec reparații cosmetice, se efectuează tencuieli interioare cu amestec uscat, se vopsesc pereții și tavanul cu emulsie apoasă, se vopsesc ușile, gratiile, se reînnoiesc panourile, se efectuează le au și alte lucrări pentru îmbunătățirea condițiilor deținuților. Potrivit ordinului MJ nr. 1159 din 29.12.2017, cu privire la aprobarea numărului maxim de persoane admis pentru deținere în penitenciare, emis în baza art. art. 224, 225 din Codul de executare, ținându-se cont de Raportului DIP nr.930 din 29.22.2017, numărul maxim de persoane admis pentru deținere în Penitenciarul nr. 12 – *****, este de 261 cu 4 persoane, dar numărul nu depășește deținerea a 150 deținuți. Din 10 iunie 2022, conform Ordinului Ministrului Justiției nr. 150 cu privire la stabilirea tipurilor de penitenciare, sectoarelor de detenție create în cadrul acestora și a capacității de deținere pentru fiecare instituție, Penitenciarul nr. 12 – ***** este penitenciar de tip închis pentru deținerea condamnaților majori de sex masculin. Capacitatea totală a penitenciarului constituie 169 locuri, cu respectarea normei de spațiu minim de 4 m^2 pentru un deținut. Din 09.02.2023 prin Ordinul MJ nr.41 a fost stabilit plafonul de cazare al deținuților în Penitenciarul nr. 12 – ***** ce constituie 169 locuri, iar numărul deținuților nu depășește 130 deținuți, astfel se conchide faptul că în

instituția penitenciară nu este o supraaglomerare. În această ordine de idei, cu probele prezentate, se conclude faptul că deținutul Straistă Andrei, nu a fost marginalizat sub niciun aspect inuman și/sau degradant, fiindu-i acordat minimul de condiții a executării detenției.

20. Instanța de recurs reține că, prin încheierea recurată instanța de fond a respins plângerea condamnatului în partea ce se referă la condițiile de detenție în Penitenciarul nr. 13 – Chișinău în perioada până la 29.01.2020 ca fiind inadmisibilă, a respins ca tardivă plângerea condamnatului în partea condițiilor de detenție precare în Penitenciarul nr. 13 – Chișinău pentru perioadele 29.01.2020 – 01.04.2022 și 13.06.2022 – 14.07.2022, și respingând ca neîntemeiată solicitarea condamnatului privind condițiile de detenție precare în Penitenciarul nr. 12 – *****, din motiv că, cerere nu întrunește condițiile stipulate la art. 473^2 – 473^4 din Codul de procedură penală.

21. Prin urmare, Colegiul penal concluzionează că soluția instanței de fond este parțial nefondată, și anume în partea respingerii plângerii privind condițiile de detenție în Penitenciarul nr. 12 – *****, or, instanța nu a examinat acest capăt de cerere prin prisma condițiilor efective de detenție și a probelor relevante administrate la dosar, inclusiv rapoartele instituției penitenciare și alte înscrisuri pertinente, limitându-se la o apreciere formală, fără a verifica dacă acestea corespund standardelor stabilite de jurisprudența CEDO în materia art. 3 din Convenție.

22. În același timp, instanța de recurs apreciază ca fiind întemeiată soluția de respingere ca inadmisibilă a plângerii condamnatului în partea ce se referă la perioada detenție ultimului până la 29.01.2020 în Penitenciarul nr. 13 – Chișinău din motiv că, anterior această perioada a fost supusă examinării iar prin decizia Curții de Apel Chișinău din 16 decembrie 2021, în baza art.385 alin. (5) din Codul procedură penală a fost constatată deținerea lui Straistă *****pe perioada 13.02.2019 până la data de 29.01.2020 în Penitenciarul nr. 13 – Chișinău cu încălcarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, urmare a cărui a fost redusă pedeapsa acestuia cu 354 zile.

23. În aceeași ordine de idei, contrar criticilor aduse de către condamnat, Colegiul penal reiterează prevederile art. 467 alin. (1) din Codul de procedură penală, potrivit cărora, *hotărârile judecătorești definitive și ordonanțele procurorului privind încetarea urmăririi penale sunt obligatorii pentru toate persoanele fizice și juridice din țară și au putere executorie pe întregul teritoriu al Republicii Moldova.*

24. În sensul celor invocate, autoritatea de lucru judecat este considerat un principiu, exprimat prin noțiunea non bis in idem - principiu care nu mai permite declanșarea unei noi judecăți cu privire la aceeași faptă și aceeași persoană, dacă acestea au făcut obiectul unei judecăți pentru care există deja o hotărâre definitivă.

25. Totodată și concluzia fondului referitor la respingerea plângerii condamnatului ca tardivă pentru perioadele 29.01.2020 – 01.04.2022 și 13.06.2022 – 14.07.2022 în care acesta s-a aflat în detenție în Penitenciarul nr. 17 – Rezina este una corectă, în circumstanțele în care, condamnatul Straistă *****a înaintat plângerea referitoare la condiţiile de detenţie care afectează grav drepturile sale pe parcursul detenţiei în condiţii contrare prevederilor art. 3 CEDO, inclusiv în Penitenciarul nr. 13 – Chișinău și în

Penitenciarul nr. 12 – ***** la 01 octombrie 2024. Astfel, se reține că plângerea referitoare la condiţiile de detenţie care afectează grav drepturile condamnatului se depune în termen de 6 luni de la data când nu mai sunt deţinuţi în astfel de condiţii.

26. Colegiul penal relevă că, ținând cont de faptul că, prevederile art. art. 473^2, 473^3 şi art. 473^4 din Codul de procedură penală, au fost introduse prin Legea nr. 272 din 29.11.2018, în vigoare din 01.01.2019, în cazul dat termenul stabilit de legiuitor prin art. 473^2 alin. (5) din Codul de procedură penală, se va calcula prin prisma faptului intrării în vigoare a Legii nr. 272 din 29.11.2018, astfel se constată că, condamnatul a înaintat plângerea în afara termenului de 6 luni prevăzut de art. 473^2 alin. (5) din Codul de procedură penală, termen care a început să curgă la 01.01.2019 și a expirat la 30.06.2019.

27. În acest sens, instanţa de recurs subliniază că, potrivit art. 230 alin.(2) din Codul de procedură penală, *în cazul în care pentru exercitarea unui drept procesual este prevăzut un anumit termen, nerespectarea acestuia impune pierderea dreptului procesual şi nulitatea actului efectuat peste termen. Termenul omis poate fi restabilit în conformitate cu prevederile art. 234 alin.(1) din Codul de procedură penală, care stabileşte că, dacă persoana respectivă a omis termenul procedural din motive întemeiate, acesta poate fi restabilit, la cererea ei, prin hotărâre a organului de urmărire penală sau a instanţei de judecată, în condiţiile legii.*

28. În continuare, ținând cont de cele elucidate și constatate supra, Colegiul penal se va expune asupra cerințelor condamnatului invocate în plângere referitor la condițiile de detenție în Penitenciarul nr. 12 – *****, prin prisma circumstanțelor concrete ale cauzei, a probelor administrate, precum și a standardelor relevante stabilite de art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale și a jurisprudenței CEDO în materie.

29. Conform art. 473^2 din Codul de procedură penală, *plîngerea împotriva administraţiei instituţiei penitenciare referitoare la condiţiile de detenţie care, conform jurisprudenţei Curţii Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului sau ale prevenitului, garantate de art.3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale, poate fi înaintată de către condamnat sau prevenit, personal sau prin intermediul unui avocat, la instanţa de judecată în a cărei rază teritorială se află instituţia penitenciară în care se deţine condamnatul sau prevenitul ori, după caz, din care a fost eliberat. Plîngerea referitoare la condiţiile de detenţie menţionate la alin.(1) trebuie să conţină datele privind perioada şi locul detenţiei, precum şi descrierea detaliată a condiţiilor materiale care afectează grav drepturile condamnatului sau ale prevenitului, cu solicitarea de a obliga administraţia instituţiei penitenciare să înlăture condiţiile materiale contestate. La plîngere pot fi anexate explicaţiile altor condamnaţi sau preveniţi, copiile plîngerilor anterioare, adresate administraţiei instituţiei penitenciare sau autorităţilor de supraveghere, şi răspunsurile lor, alte probe relevante. Concomitent cu depunerea plîngerii, se expediază o copie a acesteia, cu anexarea materialelor respective, către organul care pune în executare sentinţa sau încheierea. Condamnaţii care au fost deţinuţi cel puţin 10 zile în condiţii contrare prevederilor art.3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale, drepturi care reies din obligaţia statului de a asigura*

condiţiile de detenţie, pot solicita, cu titlu de despăgubiri, reducerea pedepsei. În cazul în care partea neexecutată din pedeapsă nu permite deducerea integrală a reducerii pedepsei sau perioada încălcării condiţiilor de detenţie este mai mică de 10 zile, în privinţa perioadei rămase condamnatul poate solicita despăgubire în valoare bănească. Plîngerea referitoare la condiţiile de detenţie care afectează grav drepturile condamnatului sau ale prevenitului se depune pe parcursul detenţiei în condiţii contrare prevederilor art.3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale sau în termen de 6 luni de la data cînd nu mai sînt deţinuţi în astfel de condiţii, dar nu mai tîrziu de 4 luni de la eliberarea lor din locul de detenţie.

30. Potrivit art. 473^4 din Codul de procedură penală, *la evaluarea condițiilor de detenție, instanța de judecată dă apreciere atît probelor prezentate de părți, cît și rapoartelor instituțiilor naționale și internaționale în domeniu. La evaluarea condițiilor de detenție, instanța de judecată ține cont de efectele cumulative ale condițiilor generale raportate la caracteristicile individuale respective ale condamnatului, precum și de perioada în care condamnatul a fost deținut în condițiile contestate. În urma constatării faptului că condamnatul a fost deținut în condiții contrare prevederilor art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, instanța de judecată obligă administrația instituției penitenciare să înlăture condițiile precare de detenție, stabilindu-i un termen concret, care nu va depăși 15 zile, după expirarea căruia instituția penitenciară informează instanța de judecată despre executarea încheierii. În cazul constatării circumstanțelor prevăzute la art.473^2 alin.(3), instanța de judecată dispune reducerea pedepsei condamnatului, calculându-se de la 1 la 2 zile de reduceri pentru 10 zile de detenție în condiții precare calculate cumulativ. Instanța de judecată poate rotunji în favoarea condamnatului termenul de pedeapsă constatat ca fiind executat în condiții contrare prevederilor art.3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, pentru a deduce integral acest termen din termenul rămas neexecutat. În cazul constatării circumstanţelor prevăzute la art.473^2 alin.(3), instanţa de judecată dispune reducerea pedepsei în condiţiile alin.(4) din prezentul articol, iar în privinţa perioadei rămase, dispune, cu titlu de despăgubire, încasarea în favoarea condamnatului, din contul bugetului de stat, a sumei băneşti în mărime de până la 2 unităţi convenţionale pentru fiecare zi de detenţie în condiţii precare, precum şi a costurilor şi cheltuielilor aferente. În cazul constatării faptului că condamnatul a fost deţinut în condiţii contrare prevederilor art. 3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale şi perioada încălcării condiţiilor de detenţie este mai mică de 10 zile, instanţa de judecată dispune, cu titlu de despăgubire, încasarea în favoarea condamnatului a sumei băneşti în mărime de până la 2 unităţi convenţionale pentru fiecare zi de detenţie în condiţii precare. În cazul constatării circumstanţelor prevăzute la art.473^2 alin.(3), persoanele condamnate la detenţie pe viaţă nu pot solicita, cu titlu de despăgubiri, reducerea pedepsei, dar pot înainta o acţiune civilă. Reducerea pedepsei sau, după caz, încasarea despăgubirii în valoare bănească, prevăzute la alin. (4) şi (5), se efectuează indiferent de confirmarea sau neconfirmarea vinovăţiei organului care pune în executare sentinţa sau încheierea ori a persoanelor publice din cadrul acestui organ. Dacă nu se constată încălcări ale*

prevederilor art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale în cadrul executării pedepsei, instanța de judecată dispune respingerea plîngerii. Încheierea adoptată în condițiile prezentului articol este executorie imediat, însă poate fi atacată cu recurs la curtea de apel de către părți, în termen de 15 zile de la data pronunțării, prin intermediul instanței de fond. În cazul încasării mijloacelor bănești, încheierea instanței de judecată se execută în condițiile prevăzute de Codul de executare. Pedeapsa redusă în condițiile alin. (4) constituie pedeapsă efectiv executată.

31. După cum s-a stabilit supra, Straistă *****a fost deținut în diferite perioade în Penitenciarul nr. 12 – Rezina în perioadele 01.04.2022 – 13.06.2022 și 14.07.2022 – 18.02.2025 (data emiterii încheierii recurate).

32. În contextul dat, instanța de recurs concluzionează că, condamnatul Straistă *****s-a aflat în condiții de detenție contrare prevederilor art. 3 CEDO în Penitenciarul nr. 12 – ***** pe perioadele 01.04.2022 – 13.06.2022 și 14.07.2022 – 18.02.2025 *ce constituie 1023 de zile*, astfel încât, Colegiul penal reține necesitatea reducerii termenului în baza art. 473^4 alin. (4) din Codul de procedură penală (în vigoare la momentul depunerii plângerii), cu aplicarea mecanismului compensatoriu de 1 zi de reduceri pentru 10 zile de detenție în calitate de condamnat, în care acesta a fost deținut în condiții inumane și degradante în instituția penitenciară respectivă și reducerea din termenul pedepsei stabilite cu *103 zile* cu rotunjire în favoarea condamnatului.

33. Prin urmare, instanța de recurs reiterează că, dificultățile cu care s-a confruntat condamnatul pe parcursul detenției sale în Penitenciarul nr. 12 – ***** pe perioada de 1023 zile în calitate de condamnat, au depășit nivelul inevitabil de suferință inerent detenției şi a atins pragul de severitate contrar articolului 3 din Convenție, aceste condiții fiind suficiente pentru constatarea încălcărilor admise în instituției penitenciare enunțate.

34. Astfel, Colegiul penal relevă că, Straistă *****s-a deținut, în calitate de condamnat și prevenit, pe perioadă de 1023 zile, contrare prevederilor art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale. Totodată, luând în considerație totalitatea efectelor cumulative ale condițiilor generale raportate la caracteristicile individuale ale condamnatului, precum și intensitatea, gravitatea și durata încălcării, ținând cont de principiile proporționalității și echității, Colegiul penal consideră necesar, oportun și rezonabil de a calcula termenul aflării lui Straistă *****în calitate de condamnat 1 zi de reduceri pentru 10 zile de arest, astfel încât termenul pedepsei definitive, urmează a fi redus cu *103 (una sută trei) zile*. Or, potrivit raportului prezentat de către administrația instituției penitenciare, se precizează că, dificultățile cu care s-a confruntat condamnatul pe parcursul detenției sale în penitenciarul vizat, pe perioadele de referință, au depășit nivelul inevitabil de suferință inerent detenției şi a atins pragul de severitate contrar articolului 3 din Convenție, aceste condiții fiind suficiente pentru constatarea încălcărilor admise în instituției penitenciare enunțate.

35. În același context, instanța de recurs reține, că **potrivit Raportului de activitate al Consiliului pentru Prevenirea Torturii (CpPT) pentru anul 2018 elaborat de membrii CpPT**, potrivit căruia, **Penitenciarul nr. 12 – *****, face parte din instituțiile penitenciare asupra cărora Consiliul pentru Prevenirea Torturii s-a axat pentru stabilirea situației în locurile de detenție. Astfel, CpPT atrage atenția ANP că

majoritatea izolatoarelor disciplinare vizitate sunt într-o stare deplorabilă și ar putea fi calificate drept condiții inumane și degradante. CpPT observă și anumite progrese la acest compartiment. CpPT salută această decizie a ANP și încurajează administrația instituțiilor penitenciare de a continua eforturile de îmbunătățire a condițiilor în acest sector. Consiliul reamintește că CPT a subliniat, că starea spaţiului de locuit pentru deţinut ar trebui de examinat nu doar după numărul de deţinuţi din celulele instituţiilor penitenciare la un moment dat, dar în egală măsură și ratele ofi ciale de ocupare (număr de paturi per celulă), în baza standardului de cel puţin 4 m² de spaţiu locativ per deţinut și de a revizui, în consecinţă, capacitatea oficială a instituţiilor penitenciare. Spaţiul ocupat de către anexele sanitare/toalete construite nu ar trebui să fi e inclus în acest calcul. În plus, standardul de 4 m² ar trebui să cuprindă celulele colective. În ceea ce privește celulele individuale, fiecare celulă de acest tip, care măsoară mai puţin de 6 m², ar trebui scoasă din uz sau lărgită. Accesul la baie al deținuților este asigurat preponderent de către administrația penitenciarelor conform graficelor stabilite, cel puțin o dată pe săptămână. Majoritatea deținuților spun că vor să facă baie mai des. Aproape toți deţinuţii se plâng că spălarea hainelor personale pentru ei este o problemă majoră, deoarece lipsesc condiţiile necesare, inclusiv pentru uscarea hainelor. CpPT atrage atenția că în Ansamblul de reguli minime ale Națiunilor Unite pentru tratamentul deținuților (Regulile Nelson Mandela) este stipulat că deținuților trebuie să fi e disponibilă igiena personală; în acest scop, ei trebuie să dispună de apă și de articole de toaletă necesare sănătății și curățeniei lor. Aprovizionarea cu apă în unele penitenciare este dificilă. În toate penitenciarele, CpPT a constatat probleme ce țin de cantitatea și calitatea alimentației. Mai mulți deținuți au spus că preferă să-și pregătească propria hrană cu produse pe care le-au primit de la familiile lor. Problemele de bază cu care se confruntă sistemul penitenciar este infrastructura învechită și finanțarea insuficientă. Blocurile alimentare ale penitenciarelor duc lipsă de utilajul și inventarul necesar. Prepararea hranei în majoritatea penitenciarelor se efectuează la cazane pe carburanți solizi (lemn și cărbune). Organizarea alimentaţiei deţinuţilor se efectuează conform Ordinului MJ nr. 512 din 12 decembrie 2007 și HG nr. 609 din 29 mai 2006, și Ordinului MJ RM nr.100 din 07.03.2007, cu privire la aprobarea normelor de alimentare a deţinuţilor pentru cazurile excepţionale când aprovizionarea deţinuţilor cu hrană caldă nu este posibilă, și a normelor de substituire a unor produse alimentare prin altele. CpPT constată că aceste norme nu țin cont de diete speciale pentru deținuții cu afecțiuni medicale, cum ar fi diabetul zaharat, sau de convingeri (religioase sau alte) ale deținutului. CpPT în continuare constată că aproape toți deținuții din penitenciarele de tip izolator de urmărire penală și deţinuţii aflaţi la regim inițial și regim disciplinar (în carantină) sunt supuși unui regim, care constă într-o oră sau două ore de exerciții în aer liber pe zi, care sunt petrecute în curți mici. Deținuții petrec restul zilei închiși în celulele lor, frecvent suprapopulate. Resursele umane în domeniul medical sunt în continuă fluctuație și prezintă cea mai mare provocare în vederea asigurării accesului deținuților la îngrijiri de sănătate. Urmare a reorganizării sistemului penitenciar, au fost reduse funcții medicale; condițiile de angajare a medicilor se supun regulilor generale penitenciare și personalul medical anterior angajat din contul funcțiilor atestate a fost concediat cu imposibilitate de reangajare; personalul medical mediu atestat (felcerii,

asistenții medicali) au fost retrogradați de la poziția de ofițer la subofițer și, respectiv, au pierdut în salariu; calcularea stagiului de muncă pe specialități înrudite doar ofițerilor a defavorizat personalul medical mediu atestat. Consiliul constată că, comparativ cu anul 2017 personalul medical în sistemul penitenciar s-a micșorat ca număr și funcții, mai mult de 5 penitenciare sunt fără medic, iar reforma sectorială a agravat situația. Consiliul își exprimă îngrijorarea privind accesul deținuților la îngrijiri medicale condiționat de lipsa personalului și suprasolicitarea acestuia.

36. În aceeași ordine de idei, potrivit **Raportului anual de activitate pentru anul 2022**, se menționează că, pe parcursul anului 2022, Consiliul pentru Prevenirea Torturii a efectuat vizite în 5 instituții subordonate Administrației Naționale a Penitenciarelor din subordinea Ministerului Justiției. De asemenea, în perioada 5-13 decembrie 2022, Comitetul European pentru Prevenirea Torturii și a Tratamentelor sau Pedepselor Inumane sau Degradante (CPT) a desfășurat o vizită ad-hoc în Republica Moldova. Vizita a fost focusată exclusiv pe domeniul sistemului penitenciar. Astfel că, s-a constatat că, în sistemul penitenciar CPT nu a constatat alegații/plângeri pe acte de tortură fizică, dar a semnalat: aplicarea torturii psihologice; utilizarea excesivă a forței fizice față de deținuți; multiple cazuri de violență fizică și intimidări între deținuți, precum și nesoluționarea problemei ierarhiei criminale neformale; eșecul în asigurarea unui mediu de detenție sigur din cauza insuficienței de cadre, subculturii criminale, celulelor comune, lipsa încrederii în personalul penitenciar; supraaglomerarea; lipsa/insuficiența activităților ocupaționale; creșterea numărului de deținuți diagnosticați cu probleme de sănătate mentală; aplicarea disproporționată a sancțiunilor disciplinare etc. Astfel, cele mai importante probleme sistemice ce țin de prevenirea și combaterea fenomenului torturii, identificate de CpPT anterior, rămân a fi actuale și în 2022: fluxul masiv al personalului și numărului mare de funcții vacante care împiedică realizarea efectivă și eficientă a sarcinilor instituțiilor în care se dețin persoane private de libertate și asigurarea respectării drepturilor acestor persoane; lipsa mecanismelor de plângeri efective/informări confidențiale adresate procurorilor, Avocatului Poporului sau ONG-urilor; documentarea și raportarea leziunilor corporale în corespundere cu Ordinul (comun) nr.77 din 31.12.2013 a Procuraturii Generale, în mare parte, nu se realizează conform ordinului; lipsa totală (de jure și de facto) a garanțiilor împotriva torturii sau altor rele tratamente în cadrul izolatorului de detenție din cadrul Comenduirii Garnizoanei Chișinău din cadrul Ministerului Apărării Republicii Moldova; carențe la examinarea medicală a reținuților la fiecare intrare și ieșire din instituție; lipsa independenței personalului medical, nerespectarea confidențialității datelor cu caracter medical și lipsa mecanismelor confidențiale de raportare a leziunilor corporale constatate; suprapopularea instituțiilor penitenciare; continuarea prezenței relațiilor informale dintre deținuți, cauzate de fenomenul subculturii criminale, care persistă în majoritatea instituțiilor penitenciare; condiții materiale de detenție în majoritatea instituțiilor privative de libertate sunt sub standardele naționale și internaționale; condițiile de detenție nu sunt adaptate la nevoile speciale ale deținuților cu dizabilități. Concomitent, se invocă problema suprapopulării instituțiilor penitenciare este încă actuală, majoritatea instituțiilor vizitate de către CpPT în anul 2022 (Penitenciarul nr. 3, Penitenciarul nr. 4, Penitenciarul nr. 13) înregistrând un

număr mai mare de persoane deținute, decât locuri pe care le pot oferi penitenciarele în conformitate cu standardele CPT. CpPT reiterează și că asigurarea protecției deținuților împotriva violenței dintre deținuți este una dintre obligațiile personalului penitenciar, iar incapacitatea asigurării acestor garanții constituie rele tratamente din partea instituțiilor guvernamentale. Asigurarea cu personal medical continuă să fie insuficientă, fapt ce influențează accesul condamnaților la examinare medicală. La acest capitol situația rămâne neschimbată, CpPT consideră important a revedea statutul medicilor angajați în sistemul penitenciar, pentru a face posibilă remunerarea gărzilor, nu doar oferirea de zile libere, precum și necesară a elabora și a implementa efectiv o strategie/plan de acțiuni în vederea asigurării spitalului și altor instituții penitenciare cu cadre medicale. Se mai indică, că cu regret, practic în toate instituțiile penitenciare vizitate, într-un număr mare de celule, condițiile materiale de detenție sunt departe de fi considerate satisfăcătoare. Practic în toate instituțiile vizitate, o mare parte din celule au un mobilier vechi, cel mai des defect, starea de întreținere a acestuia lasă de dorit, condițiile fiind mediocre. Instalațiile sanitare (chiuvete, toalete) sunt, în general, insalubre. Această imagine se creează și datorită faptului că multe din celule sunt pline de numeroase obiecte/lucruri personale ale deținuților, care, vizual, transformă spațiile în depozit, lucrurile personale ale deținuților fiind depozitate în genți, sub pat, iar numărul acestora este mult mai mare decât cele necesare pentru trai.

37. În consecință, Colegiul penal reține că, la aprecierea condițiilor de detenție invocate de condamnat în Penitenciarul nr. 12 – *****, urmează a fi avute în vedere și constatările Comitetului pentru Prevenirea Torturii (CpPT), reflectate în rapoartele aferente vizitelor efectuate în Republica Moldova, care evidențiază existența unor deficiențe sistemice persistente în cadrul instituțiilor penitenciare, precum suprapopularea, spațiul locativ insuficient per deținut, condițiile igienico-sanitare necorespunzătoare, precum și accesul limitat la lumină naturală și ventilație adecvată. În lipsa unor probe concludente care să infirme aplicabilitatea acestor constatări la situația concretă a condamnatului, se apreciază că acestea sunt relevante pentru evaluarea pretinselor încălcări ale art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

38. Întru susținerea acestui raționament, CEDO a explicat că, dacă există o dispută cu privire la condițiile de detenție între părți, nu este necesar să se constate veridicitatea fiecărui element litigios: atunci când alegația gravă nu este respinsă de către statul pârât, poate fi conchisă încălcarea art. 3 din Convenție. Este cazul când statul este unicul care deține informații susceptibile de a confirma sau respinge alegațiile reclamantului. Prin urmare, principiul potrivit căruia proba îi revine celui care afirmă nu se aplică întotdeauna. Faptul că statul nu prezintă aceste informații îi permite Curții să ajungă la concluzia că alegația este una justificată (*cauza A. și alții c. Regatului Unit, 12 februarie 2009, § 132; cauza Idalov c. Rusiei, 22 mai 2012, § 98*).

39. La acest capitol, instanța de recurs relevă, că la examinarea unor asemenea plângeri, sarcina probațiunii îi revine autorității în custodia căruia se află sau s-a aflat persoana, însă chiar și așa „Alegațiile despre rele tratamente contrare art. 3 trebuie să fie bazate pe probe corespunzătoare”. Deși Curtea recunoaște că, proba de rele tratamente nu

este ușor de a fi obținută, totuși alegațiile trebuie să fie justificate „dincolo de orice dubiu rezonabil” (*Cauza Alver c. Estoniei, 08 noiembrie 2005, § 49; Labita c. Italiei, 06 aprilie 2000, § 121*). Pentru a aprecia aceste probe, Curtea aplică, de obicei, standardul probațiunii „dincolo de orice dubiu rezonabil” (*cauza Irlanda c. Regatului Unit, 18 ianuarie 1978, §161; cauza Boicenco c. Moldovei, 11 iulie 2006, §104; cauza Breabin c. Moldovei, 07 aprilie 2009, §49; cauza Gurgurov c. Moldovei, 16 iunie 2009, § 56).* O astfel de probă derivă din coexistența unor concluzii suficient de întemeiate, clare și concordante sau din prezumții de fapt similare care nu pot fi puse la îndoială *(cauza Gorobeț c. Moldovei; 11 octombrie 2011, § 50).*

40. Nu în ultimul rând, Colegiul penal consideră necesar de a preciza că, la data de 28 februarie 2019, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a pronunțat mai multe decizii în cauzele *Baban si alţii c. Moldovei, Bulgacov si alţii c. Moldovei, Cobîlceanu si alţii c. Moldovei, Filat si alţii c. Moldovei, Condreanu si alţii c. Moldovei, Grigoras si alţii c. Moldovei şi Talambuţa si alţii c. Moldovei*, unde reclamanţii s-au plâns în faţa Curţii în baza art. 3 CEDO, invocând condiţiile materiale inadecvate de detenţie şi, în unele cereri, lipsa asistenței medicale corespunzătoare, precum şi lipsa unui remediu efectiv pentru realizarea drepturilor lor.

41. Astfel, făcând referire la decizia pronunțată anterior la data de 28 februarie 2019 în cauza *Draniceru c. Moldovei*, şi având în vedere noul remediu preventiv compensatoriu pentru condițiile inadecvate de detenție în baza Legii nr. 163 din 20 iulie 2017 (în vigoare din 01 ianuarie 2019) şi Legii nr. 272 pentru modificarea Codului de procedură penală, Curtea a considerat că, în principiu, acesta ar putea remedia în mod adecvat încălcările Convenţiei provocate de anumite condiţii precare de detenţie. Curtea a considerat că noul remediu instituit prin Legile nr. 163 şi n. 272 este adoptat, în principiu, în conformitate cu criteriile enunţate în cauza *Sisanov c. Moldovei*, şi că el ar putea fi considerat apriori efectiv pentru contestarea condițiilor inadecvate de detenție din Republica Moldova, astfel încât Curtea a declarat respectivele cereri inadmisibile din cauza neepuizării remediului național în acest sens.

42. Analizând situația de fapt stabilită la soluționarea cererii înaintate în privința condamnatului și raportând-o la temeiurile de drept aplicabile cazului examinat, totalitatea circumstanțelor și condițiilor în favoarea și în defavoarea admiterii acesteia, în cumul cu celelalte împrejurări ale cazului, Colegiul penal consideră că, recursul declarat de condamnatul Straistă *****urmează a fi admis, cu casarea parțială a încheierii Judecătoriei Căușeni (sediul *****) nr.21ji-283/2024 din 18 februarie 2025 în partea ce se referă la condițiile de detenție în Penitenciarul nr. 12 – *****, cu pronunțarea unei noi hotărâri potrivit modului stabilit pentru prima instanță.

43. În baza art. art. 448, 449 alin. (1) pct. 2) lit. b) din Codul de procedură penală, Colegiul penal al Curții de Apel Centru,

D E C I D E :

Se admite recursul condamnatului Straistă *****declarat împotriva încheierii Judecătoriei Căușeni (sediul *****) nr.21ji-283/2024 din 18 februarie 2025, privind

plângerea condamnatului Straistă *****împotriva administraţiei instituţiei penitenciare referitoare la condiţiile de detenţie care, conform jurisprudenţei Curţii Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale, casează parțial această încheiere și pronunță o nouă hotărâre potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care:

Se constată faptul că, condamnatul Straistă Andrei, a fost deținut în condiții contrare art. 3 CEDO, în Penitenciarul nr. 12 – ***** pentru perioadele 01.04.2022 – 13.06.2022 și 14.07.2022 – 18.02.2025, ceea ce constituie 1023 (una mie douăzeci și trei) de zile.

Se aplică în privința lui Straistă *****prevederile 473^4 alin. (4) din Codul de procedură penală, cu reducerea pedepsei cu 103 (una sută trei) zile pentru perioada de 1023 (una mie douăzeci și trei) de zile în care s-a deținut în calitate de condamnat în Penitenciarul nr. 12 – *****a.

În total pedeapsa închisorii stabilită condamnatului Straistă Andrei, prin prin sentința Judecătoriei Anenii Noi (sediul Central) din 09 august 2022, se reduce cu 103 (una sută trei) de zile.

În rest se menține încheierea fără modificări.

Decizia dată este irevocabilă.

Preşedintele şedinţei, judecător: Băbălău Denis

Judecător Schibin Vladislav

Judecător Buzu Elisaveta